

QUÈ ÉS EL FEIXISME?¹

Lev Trotski

15 de novembre de 1931

---

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de: “¿Qué es el fascismo”, en, Escritos tomo II 1930-31, volumen 2, Editorial Pluma, Bogotá, 1977, pp. 508-509.

Què és el feixisme? El terme s’originà a Itàlia. ¿Foren feixistes totes les formes de dictadura contrarevolucionària (és a dir, abans de l’adveniment del feixisme a Itàlia)?

La Comintern anomena dictadura feixista a l’exdictadura de Primo de Rivera a Espanya. És correcte? Creiem que no.

El moviment feixista italià ha estat un moviment espontani de grans masses, amb nous dirigents sorgits de la base. És d’origen plebeu i està dirigit i finançat per les grans potències capitalistes. Es formà en la petita burgesia, en el lumpen-proletariat i fins a cert punt també en les masses proletàries; Mussolini, un exsocialista, és un “*self-made*” man producte d’aquest moviment.

Primo de Rivera era un aristòcrata. Ocupava un alt càrrec militar i burocràtic i fou governador en cap de Catalunya. Portà a terme el colp amb la col·laboració de forces estatals i militars. Les dictadures d’Espanya i Itàlia són dues formes totalment diferents de dictadura. Cal diferenciar-les bé. Mussolini tingué dificultats per a reconciliar a moltes velles institucions militars amb les milícies feixistes. Aquest problema no el tingué Primo de Rivera.

El moviment alemany s’assembla fonamentalment a l’italià. És un moviment de masses, els dirigents del qual empren una bona quantitat de demagògia socialista, la qual és necessària per a la formació d’un moviment de masses.

La base genuïna (del feixisme) és la petita burgesia. A Itàlia té, en gran manera, aqueixa base: la petita burgesia de la ciutat i el camp i els camperols. També a Alemanya hi ha una bona base per al feixisme[...]

---

¹ *Què és el feixisme?*, *The Militant*, 16 de gener de 1932. Pres d’una lletra a un camarada britànic.

Pot dir-se, i fins a cert punt és veritat, que la nova classe mitjana, els funcionaris estatals, els administradors privats, etcètera, poden constituir aqueixa base. Però aquest és un nou problema, que cal analitzar[...]

Per tal de poder preveure quelcom respecte al feixisme, cal tenir una definició d'aqueix concepte. Què és el feixisme? Quines són les seues bases, les seues formes, les seues característiques? Com es desenvoluparà? Cal procedir d'una manera marxista científica.